Tiszánt-ul

Politikai napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre ..... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 „
Vidékre postán szállitva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 „
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 115. szám. Nagy-Várad. Szerda, 1913. május 21.

Kapitalizmus és szocializmus.*

Irta *Burján Károly.*

Aki csak némi figyelemmel kiséri a szociáldemokrata mozgalmakat, szembeötlő jelenség gyanánt kénytelen megállapitani azt a tényt, hogy ugy az elméleti, mint a gyakorlati szociálizmus kiépitésében a zsidó faj olyan jelentőségteljes szerephez jutott, mely a faj aránylagosan csekély létszámát tekintve, méltán gondolkodóba ejti a vizsgálódót. A szociálizmusnak világmozgalommá való fejlesztésében a zsidóság mint ható tényező praedomináns helyzetet vivott ki magának az **összes nemzetiségekkel** szemben. A zsidó Lafague, Lassalle, Marx, Engels, Leibknecht, Owen, Bebel, Vandervelde, Bernstein stb. mindmegannyi hirnévre szert tett elméleti szociálisták és szociálista vezérek. Majdnem szükségtelen rámutatnunk a hazai szociáldemokrata mozgalmak főszereplőire, akiket a közvélemény a „jakabok“ nevezet alatt szokott összefoglalni, megállapitani kivánván ezzel a vezetőség zsidó jellegét.

Közelfekvő mármost a kérdés, vajjon mi diszponálja a zsidó nemzetiséget erre a sajátságos misszióra, minő faji sajátságok biztositottak a zsidóságnak irányitó befolyást ebben a világmozgalomban? Kérdeznünk kell továbbá, vajjon a szociálista mozgalmak fejlődésében nem jelentkeznek-e olyan mozzanatok, melyek a leghatározottabban a zsidó szellemü vezetés bélyegét viselik magukon?

A szocializmus tanrendszere, törekvései és a zsidó nemzetiségi tendencia közt kell lenni valami mélyebb kapcsolatnak, mert ezt a szociális tüneményt a kauzális összefüggéseket kereső ember a véletlen összetalálkozásának nem tulajdonithatja. Az a nagy általánosságban mozgó magyarázat pedig, amely szerint a zsidóság destrukcióra való készsége, minden forradalmi mozgalomhoz való csatlakozási hajlandósága juttatta őket a vezetőszerepre, némileg eligazit ugyan, de korántsem oldja meg kimeritően és kielégitően e figyelemreméltó problémát. Ha elfogulatlanul törekszünk a magyarázat megadására, nem kinálkozik más ut, mint a szocializmus tanrendszerének és a zsidó faji sajátságoknak, törekvéseknek kritikai egybevetése.

A munkásság tömörülése szervezkedése kétségtelenül a kapitalista gazdasági rendszer közvetlen folyománya. Werner Sombart kutatásai bizonyitják, hogy a kapitalizmus kifejlődése majdnem kizárólagosan a zsidó faj gazdasági törekvéseinek következménye. A zsidóságot faji sajátosságai, sőt vallási tanrendszere is egyenesen predesztinálják arra, hogy kapitalista legyen. A régi, patriarchális termelési rendszert, melynek vezérlő elve a tisztességes megélhetés volt, az egyenjoguvá tett, felszabaditott zsidóság egészen félretolta s az erkölcsi korlátozásokat sem türő szabadverseny következetes keresztülvitele által a nemzetközi gazdasági helyzet urává lett. Bekövetkezett a gazdasági élet teljes kommercializálódása, vagyis az az állapot, melyben pl. egy ipari vállalat sorsát többé nem a hozzáértés és szakértelem dönti el, hanem a bankár, aki finanszirozza a vállalatot. A mások munkájának tervszerü kihasználása, egy előre kitüzött cél szolgálatába való állitása, mint a kapitalista gazdálkodás ismertető jegye egyenesen a zsidó racionalizmus kifolyása. A profitszomj mint kizárólagos gazdasági elv a zsidó faji léleknek szükségszerü megnyilatkozása. Az az erkölcsi tekintetben képtelen állapot, hogy egy pálinkamérő zsidó a magyar földmüves könnyelmüsége folytán tőkét gyüjtvén máról-holnapra cipőgyárossá vedlik, holott a cipőbe még a füzőt sem tudja ügyesen beleilleszteni.

A lelketlenül számitó és csak számitó zsidó kapitalizmus alapjában megingatta a tömeg hitét abban, hogy a társadalmi életben erkölcsi rugók is érvényesülnek, lerombolta bizalmát hivatott vezetőivel szemben s tápot adott annak a meggyőződésnek elterjedéséhez, hogy az egyszerü, müveletlen ember csak kizsákmányolási tárgy, melynek értéke egyedül attól függ, hogy mekkora pénzösszegben szerepel a zsidó kapitalista üzleti könyvének bevételi lapján.

A zsidó kapitalizmus lett szülőanyjává a proletárszervezkedésnek s mégis mit látunk? Azt, hogy ugyanaz a zsidóság, amely az ipari szakértelem értékét csaknem teljesen illuzóriussá tette, illetőleg a rátermett iparost a minél nagyobb osztalékra törekvő zsidó gyáros, mint a termelési eszköz tulajdonosa, rabszolgájává tette, ugyanaz a zsidóság a proletárok számára a vezetőket szolgáltatja. Sőt éppen a hazai példák igazolják, hogy a lipótvárosi haute-finance-osztály vezetői, olyan emberek, akik a keresztény magyar munkás verejtékes izzadásából évenként százezrekkel gyarapitják tőkéjüket, állandóan kacérkodnak a szociáldemokrata mozgalmakkal. Ezekben a tényekben olyan ellenmondás rejlik, melyet csak a szocialista mozgalmak alakulásába és a zsidó faji lélekbe való mélyebb bepillantás oszlathat el.

Az eszményi szocializmus eredetileg ama bibliai elv megvalósitását veszi célba, hogy „aki nem dolgozik, ne is egyék.“ A „munka országa“ az ideális szocializmus álma. Ennek megvalósulását keresztény ember nem ellenezheti. A krisztusi emberszeretet nagy elvének: „szeresd felebarátodat, mint tenmagadat“, a szivekbe való átplántálásánál, az emberi lélek gyökérszálaiba való beitatásánál célravezetőbb eszközt erre nem találhatunk. A zsidó faj szülötte, Karl Marx azonban nem tud hinni ebben. Az ő tételei szerint az erkölcsi elveknek és eszményeknek az emberiség fejlődésére jelentős befolyásuk nincs. A jutalékokban mesterkedő pénzügynökre nézve elképzelhetetlen, hogy valaki eszményi célért, hazája jövőjéért, vallási meggyőződésért életét is kockára vesse. Az emberi társadalom fejlődéséből e morálnak, mint aktiv tényezőnek meg nem indokolt, könnyelmü kiiktatása, az embernek kizárólagosan profitért küzdő lénnyé való nyilvánitása csak annak a zsidó szellemü értékelésnek lehetett következetes folyománya, melyet individualizmusa egyetemes, magasabb célok szemléletére felemelkedni nem enged. A szocializmus elméleti megalapozásául odaállitott történelmi materializmus voltaképen — mint azt világhirü nemzetgazdászok: Schäffle, Sombart stb. találóan megjegyezték — a zsidó szatócs filozófiája.

Senkinek a figyelmét nem kerülhette el az a fanatikus gyülölet, amely szociáldemokrata mozgalmainknak állandó kisérője. A talmudisták vad szembehelyezkedése a keresztény tanitásokkal, a ghettóbeli állapot-

* A Magyar Kultura legujabb számából.

Főraktár: Nagy-Várad Kossuth Lajos-u. FEKETE SAS épületben.

Turul-cipő

Elsőrangu, elegáns és jutányos.

Főraktár: Nagy-Várad Kossuth Lajos-u. FEKETE SAS épületben.

ban lefojtott izzó gyülölet mintha hatványozott mértékben törne elő Krisztus egyházával szemben. Az eszményi gondolkodásra nevelő, a belső megelégedés megteremtésére törekvő ember és ember között a békét egyedül biztositó önfeldés, önmegtagadás igéit hirdető kereszténység ma már mint botránykő áll a tudatlan elvtársak előtt azoknak jóvoltából, akik jogaikat, emberi méltóságukat e nemes tanitások elterjedésének köszönhetik. Az a szocializmus, melynek eredetileg az emberi társadalom konszolidációjára kellene törekednie, fölszabaditani igyekszik az egyes ember összes antiszociális vonásait s azokat a keresztény eszme gyöngitésére, elvetésére iparkodik felhasználni. Az a szocializmus, amely a nemes emberszeretet jegyében kellene, hogy dolgozzék, a legraffináltabb eszközökkel ront a keresztény charitas kiirtására. Vajjon a keresztény charitas utólérhetetlen magasságban álló eszméye utjában áll az emberek egyenlővé tételének vagy minél teljesebb anyagi boldogulásának? Semmi esetre sem.

A szociáldemokrata mozgalmak elzsidósodásának bizonyitékául jelentkezik még egy más körülmény is. A jellegzetes zsidó faji vonások közé tartozik, hogy a világot csak „racionálisan", tehát kizárólag értelmével állitja maga elé. A zsidó az állampolgárban nem egy hus- és vérből való egyént, egy faji sajátságokkal, a közös történelmi multból átvett hagyományokkal biró embert lát, hanem egy absztrakte kieszelt polgárt, kinek számára a jogok és kötelességek el vannak könyvelve a törvényparagrafusokban. Ez az egyoldalu racionalizmus tette meg a szociáldemokrácia dogmájává azt a tételt, hogy minden emberi nyomoruság oka nem az emberi gyarlóságban van, hanem a termelési rendszerben. A pusztán értelmével szemlélődő zsidó befolyásnak tulajdonitható csak az a kollektivista tanitás, hogy az emberiség érzelem- és akaratvilága a termelési rendszerek átalakitásával megváltoztatható. Az a zsidó gondolkodás, amely egy kiterjedt ipartelepet a bankbureau-ból tud igazgatni, azt hiszi, hogy egy történeti forrásokból táplálkozó alkotmányt vagy társadalmi rendet is képes fenntartani s nem tudja meglátni, hogy amig egy bárminő körültekintéssel megalapozott kapitalista vállalkozás máról holnapra semmivé tehet, addig a néplélekből sarjadzó alkotmány csak huzamosabb idő után tür meg változtatásokat s ezeket is csak fokozatosan, mert különben a reakció annál erősebb.

Az a nemes nemzetköziség, amely az emberiséget egy nagy erkölcsi egységbe, testvéri egyesülésbe óhajtja összefoglalni, amely a szellemi és erkölcsi kapcsok szükségességét hirdeti az egész emberiség számára, a szociáldemokrácia tanitásaiban a haza, a nemzet megtagadásává lett. Már most ha tekintetbe vesszük ezt a tényt, továbbá tapasztaljuk, hogy a szocialista mozgalmak zsidó irányitások szerint alakulnak, nemkülönben, hogy jobbára kapitalista zsidósággal tultömött romboló szabadkőmüvesség ugyancsak a legcinikusabban a hazafiatlan kozmopolitizmus eszméit terjeszti, akkor nem tulozunk, ha a nagymérvü zsidó vezetésnek tulajdonitjuk a hazát tagadó nemzetköziségnek a szocialista tanitásokban való lényeges szerepét. Ebben a meggyőződésünkben csak megerősit Mommsen-nek, a németek nagynevü történetirójának amaz állitása, hogy: „a zsidóság minden időben a nemzeti dekompozicionak eleme volt."

A gondolkodó ember nem hajlandó véletlennek tekinteni a tagadhatatlan tényt, hogy a zsidó szocialista vezérek s a zsidó szabadkőmüves páholylovagok oly harmonikus egyértelmüséggel gázolják sárba nemzeti multunkat, a haruspexre emlékeztető gunyos vigyorgással becsmérlik nemzeti hőseinket. Vajjon véletlen az, hogy a zsidó burzsoá Szende Pál, Fényes Samu, Jászi Oszkár, Székely Arthur, Timár Mór stb. nemzeti tradiciókat becsmérlő, a magyar fajt konok következetességgel lenéző, megvető előadásai számára a hallgatóságot tulnyomó részben az elvtársak szolgáltatják? Ugy gondoljuk, hogy a materialista „szociológusok" sem hajlandók ezt a tényt csupa tudományosságból a vak véletlen játékának tekintetni.

Ha a szociáldemokrácia általános erkölcsi tanitásait nézzük, lehetetlen a zsidó befolyás hatását meg nem állapitanunk. A zsidó Bebel, a németországi szocialisták egyik korifeusa, egyik beszédében a jövendő szocialista társadalom morális felfogását az erkölcsi optimizmussal azonositotta. Ez az erkölcsi optimizmus egyértelmü az erkölcsi könnyüvérüséggel, amely minden különösebb önvád vagy lelkifurdálás nélkül tolja előtérbe az egyéni érdeket a köz kárára, a nemi élet terén pedig a pillanatnyi élvet mindenkor fölébe helyezi a önfegyelmet követelő, a társadalom, a nemzet érdekeit védő morális parancsoknak s ezáltal szabadjára eresztvén minden kulturális haladás megölőit, a nyers ösztönöket, nemzedékek megmételyezőjévé, zabolátlan, szociális keretekbe beilleszkedni képtelen utódok nevelőjévé lesz. Ha a szociáldemokrácia erkölcsi optimizmust hirdető hivatalos állásfoglalásának gyakorlati oldalát tekintjük, a legvilágosabban igazolódik be fentebbi állitásunk. A szociáldemokrata sajtótermékek szépirodalmi produktumai majdnem kizárólagosan frivol, obszcén tárgyuak; kéjtanyák belső életének tövéről-hegyére való leirása, perdita-kalandok izgatóan kiszinezett részletezése, a békés, az igazi boldogságot nyujtó családi élet kigunyolása mind olyan témák, melyek a szocialista szépirók tollából szinte kimerithetetlen mennyiségben kerülnek ki. Az a tény, hogy a szociáldemokrata részről komoly mozgalom sohasem indittatott a mozik erkölcstelensége, a leánykereskedelem, a morális infekciót terjesztő lebujok, orfeumok ellen, hanem éppen ellenkezőleg, minden tevékenységet, mely ezeknek az erkölcsi pestis-fészkeknek a kiirtására irányult, kivigyorogtak, kigunyoltak s igy megbénitottak. Sorakoztassuk már most mindezekhez azt a semmiféle rabulisztikával el nem tüntethető tényt, hogy az erkölcstelen szindarabok s egyéb belletrisztikai-alkotások szerzői csaknem kizárólag zsidók, a mételyt hintő mozik tulajdonosai, a leánykereskedők, bordélyházak, orfeumok és lebujkávéházak birtokosainak 95 százaléka zsidó, akkor könnyü a magyarázatát adni annak, hogy hogyan válhatott az emberszeretetben, a testvéri érzésben fogant szocializmus hivatalos ethikai álláspontjává a minden alrusztikus érzést kiölő, sőt minden társadalmi életet lehetetlenné tevő szabados optimizmus. A zsidó mozgó tőke érdeke kivánja a tömegek erkölcstelenségét, mert különben nem lehetne a trágárságok, a legközönségesebb malackodások liferálásából bérpalotákat épiteni (lásd Steinhardt mulató és Steinhardt ur palota-épitkezése) s nem lehetne elhagyatott, szerencsétlen leányok testének áruba bocsátásából tőkét gyüjtve, takarékpénztárakat s egyéb vállalatokat alapitani.

A proletár-mozgalmak szülőanyja az indusztrializmus volt, amely a munkásban kizárólag tőke-gyarapitó eszközt látott s amelynek soha egy pillanatra sem jutott eszébe az, ami a patriarchális munkaadó sajátja volt, hogy t. i. munkásait mint családjához tartozó, egy kis bizalmat, meghittséget kivánó embereket tekintse. Ez a kizárólagosan spekuláló kapitalizmus az erkölcsi vezetést kivévén a munkaadó kezéből, valósággal rákényszeritette a munkásosztályt arra, hogy támaszát csak önmagában keresse s vice versa a munkaadóban ne jóságos, az ő érdekeivel törődő, erkölcsileg vele együttérző, szolidáris vezetőt tekintsen, hanem mindenre kész uzsorást, aki az ő verejtékét kamatoztatja. Igy állván a dolog, első pillanatra megfoghatatlan, hogy a proletár-csapatok elsősorban nem a hirdetett ellenség, a pénzkapitalizmus ellen intézik irtó hadjárataikat, hanem, különösen nálunk, a birtokososztály ellen, melynek igazán oly kevés szerepe volt a proletár-osztály megteremtésében. A szocialista organumok tele vannak a birtokos-osztály ellen intézett gyülölködő izgatásokkal, a városok szervezett ipari munkásságát a népgyüléseken következetesen a birtokosok „kiszipolyozó" törekvéseiről oktatják ki, mig a velük tulajdonképen szemben álló nagytőkésekről, a haute-finance-osztályról egyre hallgatnak.

A Jászi Oszkár kormányozta Huszadik Század, amely a bevándorolt kapitalisták fanatikus támogatásának köszöni létét és virágzását, állandó bajtársi szövetségben van a szociáldemokrata vezetőséggel s kölcsönös megértésüket biztositó alap a birtokosság izzó gyülölete. Franz Oppenheimer, berlini zsidó tanár a folyóirat hasábjain igy nyilatkozik: „Miért tehát aggályoskonni, hogy egyelőre csak a nagybirtok-tőkét izoláltan támadjuk meg, főleg amikor láthatólag egyedül ez a taktika nyujt lehetőséget arra, hogy a vidéki kerületeket belátható időn belül megnyerjük s ezzel a politikai hatalom meghóditását előmozditsuk?"

Az 1909. év tavaszán ez a társaság több ülésben a legnagyobb részletességgel állapitotta meg azokat a módozatokat, melyeknek az alkalmazásával a kapitalista polgárság a nemzetközi szociáldemokratákkal egyetértve, megsemmisitheti a magyar birtokososztályt. A lipótvárosi plutokrácia, ez a vérénél fogva kapitalista osztály s a kapitalizmust — legalább papiron — megszüntetni akaró szociáldemokrata párt nem áll oly éles ellentétben egymással, mint az ember első pillanatra természetesnek tartaná. A Nyugat c. folyóirat, amely a lipótvárosiak alapitása (Hatvany-Deutsch Lajos), következetes helyesléssel kiséri a szocialista mozgalmakat s professzionista szociálista vezérek nem egyszer keresték fel e lap hasábjait irásaikkal.

Persze ezt az elvtársak nem tudják, különben nehezen menne a fejükbe a nagy barátkozás. Az egész vakmerő s a munkásrétegek bőrére menő játék olybá tünik fel, mintha a szocialista zsidó vezetőség mintegy a kezességet vállalná a kapitalista zsidósággal szemben a munkásmozgalmakért, szavatolva mintegy, hogy „a harc nem mehet a nagykereskedők és pénzemberek bőrére és a győzelem árát is a birtok-arisztokrácia és gazdálkodó egyházak fogják megfizetni." A tüz és viz, az egymást kizáró indusztrializmus és szocializmus parallel müködését, sőt legtöbb esetben vállvetett kooperációját mindkét törekvés azonos vezetősége, a zsidóság teszi lehetővé. A szerep-kiosztásnak valóban bámulatosan raffinált módja.

A gyakorlati szociáldemokrata mozgalmak e futólagos jellemzése is kétségtelenné

E hó végéig rendkivüli leszállitott árak! Elegáns kostümök **25** K-tól, divatos felöltők **18** K-tól, lüszterből **12** K-tól, szövet- és gyapju delin pongyolák **12** K-tól, mosó cretonból **6** K-tól, izléses blousok selyemből **7 K 50** f.-től, szövet és gyapju delinből **5** K-tól, Madeira és grenadinból **3 K 80** f.-től, kitünő aljak szövetből **7 K 50** f. től, vászonból **5** K-tól. **Gyermekruhák ugyszintén**

női- és leányka kalapok nagy választékban
HEVESI „Párisi divatáruházában"
Nagyvárad (Zöldfa-utca.)

teszi, hogy: 1. a proletármozgalmak a fogantatásuk által megszabott utról letértek, hamis váltóállitás következtében mellékvágányra siklottak, mert a munkásosztályok gazdasági helyzetét megjavitó törekvések helyett egy nemzetközi faji uralom harciszervévé lettek; 2. a zsidóságot korántsem a munkássággal való őszinte együttérzés állitotta a szocialista pártok élére, hanem a faji mozgékonyság, amely fürge belátásával észrevette, hogy miként lehet az indusztrializmus termelte elégedetlenséget más irányba terelni s felhasználni azoknak az intézményeknek a lerombolására, melyek éppen az indusztrialista terjeszkedésnek utjában állanak. Ez a fürgeség tisztában van azzal, hogy a tömegek inkább az illuziók, mint a realitások által ingerelhetők s hogy mint G. Le Bon találóan mondja — „a tömeg sohasem volt szomjas az igazságra." Máskép és egyszerübben: meg van csalva, be van csapva.

Önkéntelenül felvetődik itt a kerdés, mi lesz akkor, ha az illuziókban élő, naiv tömeg kénytelen-kelletlen tudatára ébred a valóságnak, a megcsalatásnak? Mi lesz akkor, ha észreveszik, hogy a profit-szomjtól lihegő indusztrializmus polip-karjaiból a rideg, nemes érzelmeket nem ismerő kollektivista részvénytársasági állam karmai közé kerültek? Mi lesz akkor, ha kifogy a tömegek félrevezetésére szánt trükkök sorozata? Nem gondolnak-e egy-egy józan pillanatban a kapitalista érzésü és gondolkodásu szociálista vezérek arra is, hogy a „tömegek uralma barbárság vagy visszatérés a barbárságba?" Hogy pedig a barbárság minő eszközökkel dolgozik s hogy a tömeg-brutalitás kitörését minő pusztulás kiséri, arra például szolgálhatnak az oroszországi pogromok.

A balkáni bonyodalom

A bolgár álláspont.

Szófia, május 20.

Egy bolgár miniszter a következőket jelentette ki:

— Elvárjuk, hogy a szövetségesek a legrövidebb idő alatt minden vitatkozás nélkül *aláfogják irni az előzetes békét.* Ha ez minden várakozásunk ellenére nem történnék meg, akkor lehetséges lesz, hogy mi avégből, hogy szabad kezet nyerjünk, azzal a kéréssel fogunk a hatalmakhoz fordulni, hogy *Bulgáriát szólitsák föl, hogy egyedül kössön békét Törökországgal.* Határozottan követeljük, hogy Szerbia a szövetségi szerződésnek minden egyes pontját teljesitse. Mi nyugodtan és méltósággal várjuk az eseményeket. A szövetségesek további huzavonáját nem fogjuk megengedni és reméljük, hogy békés megoldás lehetséges lesz.

Tárgyal Róma és Athén.

Róma, május 20.

A Giornale d'Italia athéni levelezője a legbiztosabb forrásból arról értesül, hogy Róma és Athén között közvetlen tárgyalás van folyamatban *Albánia déli határát* illetően. Azt remélik, hogy a két állam között jó viszony fog létrejönni, amelynek tartós, kielégitő megegyezés lesz az eredménye.

Katonai konvencio Bulgária ellen.

Páris, május 20.

Az Excelsior-nak jelentik Szalonikiből: *Miklós* görög herceg és *Putnik* szerb tábornok között *katonai konvenció* jött létre, a melynek főbb pontjai a következők:

Szerbia támogatni fogja Görögországot a szaloniki kérdésben, Görögország pedig segiteni fogja Szerbiát a Vardar folyótól jobbra lévő területek megszállásában. Dél-Macedóniát föl fogják osztani Szerbia és Görögország között. Ha Bulgária ezeket a megállapodásokat nem ismerné el, akkor Szerbia és Görögország fegyveres erővel rá fogják kényszeriteni.

PÉTER KIRÁLY lemond a trónról.

Páris, május 20.

Az Echo de Paris értesülése szerint *Péter szerb király lemondása már a legközelebbi napokban várható.* A párisi lapnak Genfből jelentik, hogy Péter királynak egy bizalmas embere odaérkezett s magánvillát bérelt ki a szerb király számára. A királynak egy Genfben élő barátja ujságiróknak azt mondta, hogy Péter királynak az a szándéka, hogy közvetlenül a béke megkötése után lemond a trónról és Svájcba vonul vissza, ahol életének hátralévő napjait nyugodtan akarja eltölteni.

Tanitók nagy napja.

Harc az elnöki szék betöltése körül.

A Biharmegyei Általános Tanitóegyesület ma, május 21-én délelőtt a vármegyeházán tartja közgyülését, amelynek eredménye az egyesület egész jövőjére kiható lesz s vagy további fejlődését biztositja, vagy esetleg fennállását veszélyezteti.

A közgyülés legfontosabb tárgya az elnökválasztás lesz.

Nem titok, hogy a tanitók egy tekintélyes része erősen szervezkedett, hogy *Balogh* Károly helyett mást ültessenek az elnöki székbe, mert a fegyelmileg megbüntetett elnök müködését nem tartják az egyesület érdekében üdvösnek s tulradikális viselkedésével veszélyt látnak nemcsak az egyesületre, de a tervbe vett Tanitók Házára is.

Az állami tanitók által inditott akcióra szólitó felhivást már annak idején 45 állami tanitó irta alá; s a Balogh-ellenesek csoportja azóta is szaporodott.

Amennyiben mégis Balogh Károly kerülne ki győztesen az elnök választásnál, az állami tanitók kilépnek az egyesületből s őket követnék csakhamar a katholikus tanitók is. Az egyesület kötelékében tehát csak a községi tanitók maradnának, alig 50—60 tagja maradna az egyesületnek. Igy pedig aligha müködhetnének eredményesen.

Az anyagi ügyszeretettel és buzgalommal létesitett és fenntartott egyesületet tehát komoly válság fenyegeti.

Ezek a körülmények most már gondolkodóba ejtették azoknak egyrészét is, akik *Balogh* Károly elnökségét támogatják, mert azt látják, hogy vagy Baloghot, vagy az egyesületet kell elejteniök s egyesek inkább az egyesület virágzásában vélik a tanitók érdekeinek megóvását.

Kemény harc lesz minden esetre, de most már valószinü, hogy *Balogh* Károlylyal szemben *Gulácsy* Endrét, az olaszi állami elemi iskola igazgatóját választják elnökül.

TÁMADÁS egy pénzintézet ellen.

Jutalék elszámolás miatt.

Ezelőtt mintegy más félévvel a nagyváradi *Polgári Takarékpénztár* egy F. H. kereskedőnek 60.000 korona kölcsönt folyósitott, azon kikötéssel, hogy a kölcsön után bizonyos jutalékot is fizet a kölcsönvevő. Az elszámolás annak rendje szerint megtörtént s azt az adós nem kifogásolta.

Legutóbbi kamatfizetésnél a kölcsönt felvevőt az intézet törlesztésre is felhivta, amire F. H. azt válaszolta, hogy a jogtalanul lefogott jutalékot számitsák be, mert az ugy sem illette a pénzintézetet.

A Polgári Takarékpénztár erre nem volt haljandó, hivatkozva arra, hogy másfél év előtt az elszámolásnál nem emelt kifogást, s azt elfogadta. Mivel pedig F. H. nem fizetett, a váltót beperesitették.

F. H. pedig uzsoráért bünügyi feljelentést tett a Polgári Takarékpénztár ellen. A kir. ügyészség az ügyet bevizsgálta s a feljelentést elutasitotta, elfogadva a pénzintézet álláspontját, hogy a leszámolást elfogadta s ezzel a jutalék jogosságát elismerte.

Valószinüleg ezzel a dologgal áll összefüggésben az a szokatlan dolog, amely hétfőn a város közönségénél oly nagyfeltünést keltett.

Az utcákon a házak falain, üzletek kirakatain egy kis fehér cédula a következő nyomtatott szöveggel:

> Akit a Polgári Takarékpénztár uzsorával megkárositott, jelentkezzék az ügyészségnél.

A cédulákról hiányzott a készitő nyomda jelzése.

A Polgári Takarékpénztár azonnal megtette a feljelentést a sulyos inzultus ellen a rendőrségnél, amely már kipuhatolta, hogy a botrányos cédula melyik nyomdában készült s egyben meginditotta a vizsgálatot ez ügyben.

Az eljárás két irányban folyik tehát. A

Olcsò Nyári Keztyük Fehér Jànos
kitünő tartós minőségben már
30 fillértől szerezhetők be
keztyüs Bémer-tèri üzletèben.
SAJÁT GYÁRTMÁNYU KEZTYÜK TISZTITÁSA 16 FILLÉR.
TELEFON 419.

nyomda ellen, amely a sajtótörvény ellenére „impressium“ nélkül készitette a nyomtatványt és az ellen, aki a nyomtatványt megrendelte s nyilvánosságra bocsátotta.

Az ügyre vonatkozólag különben a Polgári Takarékpénztár a következő nyilatkozatot adta ki:

Az uralgó gazdasági válságnak elkerülhetetlen következményeként intézetünkkel, csakugy mint a többi pénzintézettel is megesett, hogy két ügyfél, akik nem rendelkeznek eléggé széles látókörrel a fennforgó körülmények helyes megitéléséhez, vélt sérelme miatt uton utfélen rágalmakat szór intézetünkre, sőt nem átallották intézetünk ellen a kir. ügyészségnél uzsora miatt bünvádi eljárás megindítását is szorgalmazni. A kir. ügyészség természetesen a limine elutasitotta a vád képviseletét, amiről mindazok, akik eziránt érdeklődnek az általunk készséggel felmutatandó 4514 és 7491—913. ü. k. számu határozatokból meggyőződést szerezhetnek.

A tegnapi napon azután az ellenünk irányuló hajsza azzal folytatódott, hogy az utcákon apró falragaszokon hivta fel egy az ismeretlenség homályába burkolózó tehetetlen ellenség a feljelentés megtételére mindazokat, akiknek a Polgári Takarékpénztárral szemben hasonló panaszuk lenne.

A kizárólag ártási szádékból közrebocsájtott felhiváshoz ezennel mi is csatlakozunk: aki a Polgári Takarékpénztár eljárása által meg van kárositva, tegyen feljelentést.

Egyébként, miután a röpcédula intézetünk ellen rágalmazó tényállást tartalmaz, a sötétben bujkáló ismeretlen orvtámadó ellen a bünvádi feljelentést megtettük.

A Polgári Takarékpénztár rt. Igazgatósága.

Keglevich László gróf öngyilkossága.

Kártya vagy szerelem?

Tegnap hajnalban Budapesten a Park-klubb közelében öngyilkos lett *Keglevich* László gróf.

Az öngyilkos fiatal gróf, aki mindössze huszonnégy éves volt, a Ferenciek-tere 9. szám alatt lakott gróf Cziráky Béláné palotájában. Itt a negyedik emeleten volt neki garzon lakása. Butz János házmester takaritott rá, aki a családnak régi, bizalmas embere.

Gróf Keglevich László tegnap este felöltözködött. Vadonatuj frakkját vette magára és ugy távozott el a palotából. Rutz János, a házmester megkérdezte tőle:

— Bál lesz talán, méltóságos gróf ur?

— Nem — felelte a fiatal gróf, — a Park-Klubba megyek.

Gyalog indult el Keglevich László gróf a lakásáról és egyenesen a Park-Klubba ment, ahol megvacsorázott. Azután a barátaival a kártyaasztalhoz ült és hajnali három óra előtt kelt fel onnan. Valószinü, hogy az összes pénzét elvesztette; erre mutat legalább az a körülmény, hogy zsebeiben mindössze két fillért talált a rendőri bizottság.

A Cziráky-palotában csak reggel felé tudták meg az öngyilkossá lett fiatal gróf szomoru végét. Az öngyilkosság hire különben már délelőtt elterjedt a főuri körökben és a Cziráky-palotában nagyon sokan érdeklődtek a fiatal gróf öngyilkosságának részletei iránt.

Az öngyilkos fiatal gróf különben állandóan kártyázott, még pedig nagy összegekben. Édesatyjától havi apanázst kapott, ami azonban alig volt neki elég. Rendesen hajnalban kelt fel a kártyaasztal mellől, de gyakran megtörtént, hogy csak reggel nyolckilenc órakor érkezett haza álmosan, összetörve a Cziráky-palotában levő lakására. A nappalt azután rendesen átaludta és csak az esti szürkületben hagyta el ismét lakását.

A gróf néhány sort irt halála előtt egy névjegyre s azt mondja nem pénzügyi bajok kergették halálba. Reménytelen szerelmet is emlegetnek halála okául.

Az öngyilkossá lett gr Keglevich László unokaöccse a párbajban agyonszurt gr. *Keglevich* Istvánnak, a Nemzeti és az Opera volt intendánsának és fia gróf Keglevich Gyula országgyülési képviselőnek, akinek Sashalmon nagykiterjedésü birtokai és többrendbeli bányái vannak.

Édesanyja gróf *Karátsonyi-leány* s két nővére és egy kis öccse van.

Halálra itélték

a férjgyilkos asszonyt.

A nagyváradi esküdtbiróság tárgyalótermében tegnap délután ismét halálos itélet hangzott el. A biróság az esküdtek verdiktje alapján két napos tárgyalás után kötél általi halálra itélte *Herpai* Lajosnét, a férjgyilkos asszonyt.

Tegnapi számunkban részletesen megemlékeztünk a méregkeverő asszony kegyetlen bünéről, aki gonosz elvetemültséggel megmérgezte az urát, hogy ne álljon az öreg ember a szeretője utjában.

A biróság tegnap folytatta az ügy tárgyalását. Először befejezték a tanuk kihallgatását. Közben megható jelenetek játszódtak le a biróság előtt. Kihallgatták a vádlott 6 éves kis fiát, aki a sirástól alig tudott szóhoz jutni. Azután a vádlott asszony leánya, Erzsike mondta el a vallomását. Terhelően vallott az anyjára. Elmondta, hogy gyakran volt veszekedés a háznál és ennek mindég az asszony volt az oka.

Végül *Pántye* József, az asszony szeretője mondta el vallomását. Husz éve volt már az asszony szeretője, Herpainé már lánykorában az ő szeretője volt.

Ez alatt az idő alatt minden héten találkoztak egymással. Arról, hogy ezt a férj észrevette volna, nincs tudomása.

Dél felé értek véget a tanukihallgatások és azután megszövegezték az esküdtekhez intézendő kérdéseket. Délután került a sor a perbeszédekre. Először dr *Medvigy* István kir. ügyész mondta el érvekben bővelkedő lendületes vádbeszédét és a halálbüntetés kimondását kérte. Dr *György* Ernő védő védőbeszéde és az elnöki resumé után visszavonultak az esküdtek tanácskozni.

Rövid tárgyalás után meghozták az *igent* mondó verdiktet. A biróság ezzel visszavonult, hogy meghozza az itéletet. Fél 6 lehetett, amikor a birók ismét bevonultak a terembe. Szuronyos börtönőr kiséri be az asszonyt, aki bicegve lép az elnök elé. Az arca hideg, mondhatni cinikusan egykedvü és mozdulatlan. Alig van a tárgyaló teremben valaki, egy pár ujságiró, néhány érdeklődő, amikor *Korn* Lajos elnök kihirdeti az itéletet.

— A nagyváradi kir. törvényszék, mint esküdtbiróság *Herpai* Lajosnét az esküdtek verdiktje alapján gyilkosság büntettében biróilag is bünösnek mondja ki és *halálra itéli* . . .

A váratlan szenzáció erejével ható halálos itélet felhangzásakor az asszony megse mozdult, látszólag nyugodtan hallgatta végig halálos itéletét, csak az arca lett talán egy árnyalattal sápadtabb.

Az ügyész az itéletben megnyugodott, a védő ellenben semmiségi panaszt jelentett be.

— *Herpai* Lajosné, kiván-e kegyelemért folyamodni a királyhoz? — kérdezte ezután az elnök az elitélttől.

A halálra itélt asszony halkan, szárazon, hidegen feleli:

— Igen.

Ezután a biróság kegyelmi tanácsesá alakult át és zárt tárgyaláson határozott arról, hogy ajánlja-e kegyelemre a halálra itéltet.

Dr Sarkadi Lajos lemond

a kamarai titkárságról?

A tegnapi nap folyamán élénk kommentárokkal kisérték azt a meglepő hirt, hogy dr Sarkadi Lajos, a Kereskedelmi és Iparkamara kitünő titkára megválik állásától és belép a *La Roche és Darvas* cégbe, mint cégtárs.

Az érdekelt körökben roppant feltünést keltett ez a kombináció. A nagyváradi kereskedelmi kamarai titkárság tudvalevőleg egyike a legfontosabb és legdiszesebb pozicióknak. Jövedelme is igen tekintélyes, müködési köre nagy s rendkivül sokoldaluságot, képzettséget, rátermettséget kiván.

Mindeme kvalitásokkal rendelkezik a jelenlegi titkár, akinek müködését az egész kereskedői és iparos világ mindenkor meleg elismeréssel honorálta. Pozíciója erős és általános szimpátia kiséri dr Sarkadi Lajos több éves munkásságát.

Darvas Imrével azonban kidőlt a La Roche és Darvas-cég oszlopa, a cég másik tagja állandóan külföldön él s a milliós vállalat élére okvetlenül szükséges egy megbizható, hatalmas munkaerő. La Roche már napok óta Nagyváradon tartózkodik és a vállalat ügyeit tüzetesen átvizsgálja.

A Darvas család dr *Sarkadi* Lajost kérte fel, hogy az átadást végezze el ő helyettük. Sarkadi tudvalevőleg rokona a családnak s a kamarától 8 napi szabadságot kérve, nap mint nap szünet nélkül együtt van La Rocheval. La Roche átveszi a vállalat ügyeit s ezzel kapcsolatban terjedt el a hir, hogy felajánlta dr Sarkadinak, hogy legyen a vállalatban társa. Ekkor természetesen Sarkadi lemondana a titkárságról, amely ilyen formán megüresedne.

A hir alaposságáról mi is meg akartunk győződni, azért magához a kamarai titkárhoz fordultunk felvilágositásért, aki a következőket volt szives nyilatkozni:

— Kérem önöket, hogy cáfolják meg ezt a hirt. Valószinüleg az az alapja ennek a kombinációnak, hogy engem sürün látnak mostanában tárgyalásokba mélyedve La Roche urral.

— Egyelőre nem is gondolok arra, hogy megváljak jelenlegi állásomtól.

No, hát nem lehet tudni semmit. Az

ember nyilatkozik, de ugyebár, hogy a szerfölött kecsegtető ajánlat egy tiz ezer koronás titkárság helyett ötvenezer koronás cégtagság.

Letartóztatás a sorozáson.

A biró fia szabadulni akart a katonaság alól.

Nem mindennapi eset játszódott le tegnap délelőtt a nagyváradi tüzoltó laktanyában, ahol most folynak az utóállitások. *Hava* Gábor a kővági biró fia akart menekülni a gyöngyélettől és már-már sikerült neki, mikor *Eleméry* Ferenc városi tanácsos egyszerre meghiusitotta minden álmodozását.

Hava Gábort még októberben besorozták katonának. Előzőleg mindent elkövetett a legény, hogy be ne sorozzák, azonban nem sikerült neki. Bevették. Be is vonult, de mindjárt az első nap (még civilruha volt rajta) engedetlenséget tanusitott. Mikor ezért kérdőre vonták, azzal védekezett, hogy nem hallotta a parancsot. Végül is a tisztek kénytelenek voltak a legényt kórházba internálni megfigyelés alá.

Azóta állandóan bent volt a legény a kórházban. A helyett, hogy javult volna állapota, még rosszabbodott, sőt testén is beteg elváltozások keletkeztek. A kórházi hatóság kiadta a bizonyitványt, hogy Hava halló képessége tényleg annyira gyenge, hogy a miatt katonai szolgálatra alkalmatlan.

A bizonyitvány alapján utóállitásra került a legény. Tegnap délelőtt a tüzoltó-laktanyában állott elő a legény többed magával. Egymásután találták alkalmatlanoknak a kórház által annak jelzett legényeket, mikor a sor *Hava* Gáborra került. A legény idegesen viselkedett. Tudta jól, hogy ettől a vizsgálattól függ minden.

Eleméry Ferenc katonai tanácsos, egyszerre ismét bünügyi alkapitány lett és figyelni kezdte a legényt. Ügyes kérdésekkel még idegesebbé tette a legényt, aki mikozben ruháit vetette le, nem tudott kellőleg vigyázni és elárulta magát. Zsebeiből különböző kuruzslási szerek hullottak a földre. A kék kő volt az első, mely kipotyogott. Ezt a szert már jól ismerik a katonaságnál. Eleméry egy percig sem habozott most már. Biztosra vette, hogy szimulánssal van dolga a katonaságnál.

Szigoru vallatóra fogta a legényt. Hava eleinte tagadni próbált, de a kérdések özöne alatt végül is bevallotta, hogy ő tényleg szimuláns.

Bevallotta azt is, hogy egy szalárdi kuruzsló asszonyhoz fordult tanácsért és az jó pénzért ellátta különböző szerekkel. Ezeket a szereket rendszeresen használta, nemcsak a polgári életben, de bent a katonai kórházban is. Legutóbb tegnap este használta a szereket és azért hall most nagyot, azért vannak a testén is azok a foltok, melyek miatt fel nem fedezés esetén megszabadult volna a katonaságtól.

A bizottság elnöke nyomban intézkedett, hogy a legényt tartóztassák le. Büntetésből a legényt három évre csukták be. A biróság azonnal intézkedett, hogy a legény ellen még a büntető törvénykönyv alapján is megindítsák az eljárást. Hava Gábort átkisérték Jánossy Gyula bünügyi alkapitányhoz, aki nyomban kihallgatta a legényt. Az eljárást itt is megindították ellene.

Egyben intézkedtek az iránt is, hogy a szalárdi kuruzslót is előkeritsék és megindítsák ellene az eljárást. Az esetet a biróság nagy érdeklődéssel tárgyalta.

Eltünt a Réz-ügy legfontosabb jegyzőkönyve.

A polgármester nem tud róla.

Kinos szenzációja van *Réz* Bertalan rendőralkapitány ismeretes fegyelmi ügyének. Az eset egyelőre meglehetős homályosan került ki, beláthatlan bonyodalmakra lehet következtetni s valószinü, hogy külön vizsgálat fog indulni éppen a tegnapi esetből kifolyólag.

Dr *Rozvány* Jenő a közgyülésen felolvasta adatait és zárt boritékban a főispán kezeihez juttatta, a jegyzőkönyveket, amelyeket *Bartha* Béla vett fel a rendőrökkel. Ezek a jegyzőkönyvek képezték a támadás és felfüggesztés alapját.

Dr Rozvány Jenő naponkint megjelent a polgármesteri hivatalban, érdeklődött az ügy mikénti állása felől és megszokta tekinteni a deponált jegyzőkönyveket is.

Tegnap legnagyobb meglepetéssel vette észre, hogy az akták közül *négy darab hiányzik*. S mivel nála valamennyi megvan másolatban, megállapitotta, hogy a *Mados* Sándor volt rendőrrel felvett *2 jegyzőkönyv eltünt*.

Ezen kivül nincs meg az a két iv, amelyen egyrészt Réz, másrészt Becsei ellen intézendő kérdések voltak megfogalmazva.

Természetesen első dolga volt, hogy Rimler Károlyt megkérdezte az eltünt akták felől.

— Ezeket kérem én átadtam a főispán urnak, ő pedig átszolgáltatta önnek a vizsgálat lefolytatására. Hol vannak ezek?

Rimler Károly polgármester állitólag kijelentette, hogy szó sem lehet az akták eltünéséről, azokra erősen vigyáznak s valószinü, hogy azokat már ő sem kapta meg.

Dr Rozványt nem elégitette ki a válasz, mert állitása szerint ezek is ott voltak az akták között. Ezek a legfontosabb bizonyitékai. Sürgős vizsgálatot kért.

Egyben tegnap megfelebbezte azt az intézkedést, hogy Becseit nem függesztették fel állásától a vizsgálat tartamára.

Alulirott ezuton hozom a t. c. közönség szives tudomására, hogy boldogult édesatyám **cégfestő műtermét**, melyet eddig is vezettem

DIÓSY SOMA

cég alatt tovább fogom vezetni. Kérem a t. közönséget sziveskedjenek nagybecsü bizalmukkal a jövőben is megtisztelni és előre is biztositom a legpontosabb és legjutányosabb kiszolgálásról. Tisztelettel

DIÓSY MIHÁLY.

Telefon 839.

(Rosenzweig mider-gyáros mellett.)

HIREK

* **Bérmálás Tenkegörbeden.** Tegnap délelőtt Tenkéről Tenkegörbedre ment át gróf *Széchényi* Miklós megyés püspök a bérmálás szentségét kiszolgáltatni. Utjában rendes kiséretén kivül ott volt *Fráter* Emil járási főszolgabiró is. Görbeden hatvanan részesültek a bérmálás szentségében. Délben a püspök tiszteletére ebéd volt a plébánián. A plébánia kegyura *Belopotoczky* Kálmán nagyprépost jelenleg Abbiáziában üdül, ezért helyette *Karácsonyi* János kanonok fogadta a főpásztort. Délután Tenkére ment vissza a püspök és ma *Bélfenyéren* fog bérmálni, délután pedig haza fog térni székhelyére, hogy csütörtökön az urnapi szertartást végezze.

* **Altábornagyi szemle.** Tegnap óta diszben lehet látni a honvédhuszárokat. Tegnap ugyanis Nagyváradra érkezett *Daempf* Henrik altábornagy Szegedről és szemlét tart a laktanyák és a hadapródiskola elhelyezése, beosztása fölött. Az altábornagy csütörtökön utazik el.

* **A tejközpont ideiglenes vezetője.** A nagyváradi városi tejközpont ügyében tartott bizottsági ülés kapcsán megemlitettük, hogy *Komlóssy* József gazd. tanácsos a bizottság elnöke, felhivta *Machnik* András tejmestert, hogy akarja-e a telepet tovább vezetni, mire Machnik András kijelentette, hogy csak az esetben vállalja a további vezetést, ha Kohn könyvvezetőt elbocsátják. Mivel pedig *Komlóssy* József a könyvvezető eljárásában nem lát elég okot az elbocsátásra s igy Machnik kivánságát nem teljesiti, — most már Machnik végkép megvált a városi tejközponttól. Mivel pedig a tejközpontot a legrövidebb időre sem lehet vezető nélkül hagyni, a telep ideiglenes vezetésével *Papp* Imrét bizták meg.

* **Köszönetnyilvánitás.** *Gabriely* Lajos apátkanonok a kondorosi róm. kath. templom sekrestyéjének nagyobbitására 200 koronát adományozott. A hitközség ezuton is hálás köszönetét fejezi ki a nagylelkü adományozónak.

* **Orvosi körökből.** Lovag dr *Alth* Egon Budapestről orvosi müködését a Félix-fürdőben megkezdette.

* **Halálozás.** Megemlékeztünk már a sulyos gyászról, mely *Ujlaky* László nyomdászt és családját sujtotta, nejének: szül. Tóth Margitnak halálával. Az alig 24 éves fiatal asszonyt halála két kis ártatlan gyermektől szakitotta el a gondos anyát. A temetés ma, szerdán, május 21-én délután fél 4 órakor lesz a Bethlen-utcai gyászházból.

* **Megmentett öngyilkos.** *Pethő* Eszter 15 éves cselédleány urnője, özv. Molnár Lajosné Szt. László-téri lakásának padlásán egy ruhaszáritó kötélre tegnap d. u. 4 órakor felakasztotta magát. Az udvarban lakó *Orbán* Erzsébet cselédleány azonban ezt észre vette és Pethő Esztert a kötélről levágta. A mentők eszméletlen állapotban vitték a biharmegyei közkórházba. Állapota sulyos, de nem életveszélyes.

* **Tüzoltó temetés.** *Székely* Lajos fodrászt, aki önkéntes tüzoltó volt, tegnap délután temették el. A temetésen részt vett *Lukács* Ödön városi tanácsos, tüzoltófőparancsnok is. A tüzoltók teljes számban és diszben kisérték el utolsó utjára volt kollegájukat s a temetési menet élén az ő fuvós zenekaruk haladt, amely gyászdalokat játszott.

* **Előadások az orvostovábbképzőben.** Az „orvostovábbképzés“ mai, szerdai tanfolyamán dr *Waldmann* Béla és dr *Mayer* László az előadók. Kezdete 9 órakor a közkórházban.

* **A jogászmajális bevételeinek elszámolása.** A folyó hó 17-én megtartott jogászmajálison felülfizettek: Reök Géza 16 K-t, dr Hoványi Gyula 10 K-t, dr Fássy Lajos 7 K-t, Binder Hans 10 K-t, dr Suhayda György 5 K-t, Urszinyi Pál, Csapó Ferenc, N. N. 4—4 K-t, Frőlich János, Kalenda János 3—3 K-t, Faith Ágoston, Ébert Béla, Kováts Kandid, Roskovits Béla, Szokoly Elemér, Udvarhelyi Béla 2—2 K-t, dr Blegye László, Paksy János 1—1 K-t, Illés Béla 40 fill-t, amely adományokért hálás köszönetünket fejezzük ki. A majális tiszta jövedelmét, 275 koronát, a Mensa Academica alaptőkéjének gyarapitására forditottuk. A rendezőség.

* **Áthelyezés.** A kereskedelmi miniszter özv. *Nagy* Sándorné posta- és távirdai kezelőnőt saját kérelmére Nagyváradról Budapestre helyezte át.

* **Érettségi biztos.** A kereskedelmi miniszter a nagyváradi felső kereskedelmi iskola ez évi érettségi vizsgálataira dr *Thiering* Oszkár müegyetemi magyntanárt, a kolozsvári fa és fémipari szakiskola igazgatóját küldötte ki.

* **Téli ruhákat** u. m. bundák, szőrme és plüs kabátokat, szőnyegeket stb. nyári gondozásra elvállalunk felelősség mellett javitással együtt *Hatvany* és *Szentmiklósy* szücsök, Nagy Sándor-u 1.

x **Modern fényképészet.** Fővárosi mintára berendezett modern fényképészeti mütermemet f. é május 1-től *Szent János-utca 3. szám* alá helyezem át Felvételek jutányos árban egész nap és este 9 óráig villanyfény mellett is eszközöltetnek. Külön *nagyitási műtermet* is rendeztem be, hol életnagyságu képek 7 koronától kezdve megrendelhetők. Minden egyes kép tökéletességéért felelősséget vállalok. Célom ez által kizárni azokat a silány produktumokat városunkból, melyeket a nagy közönség *utánvételes megrendelés* utján kénytelen elfogadni. Nyers nagyitásokat amatőrök és szakemberek részére nagy árkedvezményben készitek. Tisztelettel *Szabó Dénes* fényképész.

x **Zombor Sándor** sebész-orvosi müszer, kötszer és testegyenesitő gépek készitője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett mühelyében készit mindenféle fémcsiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

x **Elsőrendü** uri-, női- és papi szabóság a Rákóczi-uton, bel- és külföldi szövetkülönlegességek, a melyekből rendkivül kedvezményes árban készitünk bármilyen ruhadarabokat mindég a legutolsó divat szerint. Elvállalunk costümök készitését már harminc koronától kezdve Szives megkeresésoket kérnek Biró László és Társa uri-, női- és papi-szabók Rákóczi-ut 22. Telefon 832.

* **A kocsitartó** közönség szives figyelmét felhivjuk ÜVEGES JÁNOS kerékgyártó munkáira Báthory-u. 9. sz. **Jutányos árak.** Meghivásra azonnal megjelenek.

OCCASSIO ELADÁS
a tavaszi idényre
Tátray Gusztáv
kézimunka üzletében
Rákóczi-ut 4.
Telefon 783. :: Telefon 783.

TÓTH JÓZSEF
épület és műbutor asztalos Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 12. Lakatos-ház.

A legjutányosabb árszámitás mellett készit mindennemü épület portál és műbutorasztalos munkákat, valamint javitásokat a legizlésesebb kivitelben.

Tervek- és költségvetésekkel dijtalanul szolgálok.

Cukorkát mindig élvezettel eszem,
Mert mindennap **Benedektől** veszem.
Cukorka csak akkor jó,
Ha **Benedektől** való.

E hóban nyilik meg *Benedek Testvérek* nagykereskedők „Cukorka Bonbonniére“-je a Bémer-téri korzón. Füszer és csemege áruk a Zöldfa-utcai főüzletben a legolcsóbb árban kaphatók. Kávé és tea különlegesség nagy választékban és olcsó árban.

x **Szülők figyelmébe!** Bérma és áldozó ruhák legnagyobb választékban Hevesi „Párisi divatáruházában“ Nagyvárad, (Zöldfa-utca.)

x **Csődtömeg eladás.** KLEIN SÁNDOR és VILMOS csődtömegéhez tartozó fiók-üzletekből az áruk u. m.: harisnyák, zsebkendők, parfümök, ernyők és fésü áruk stb. el lettek szállitva s azok rövid ideig Rákóczi-ut 18. alatt lesznek kiárusitva.

Értesités.

A „Kereskedők Magántisztviselők és Háztulajdonosok Közlönye“ a külföldi nagyvárosok mintájára

ingyenes elhelyező osztályát dijtalanul

a nagyközönség rendelkezésére bocsájtotta. Elhelyezést nyernek: minden szakbeli kereskedelmi alkalmazottak, hivatalnokok, könyvelők, pénztárosok, gyakornokok, gazdatisztek, házfelügyelők stb. stb. nemre való tekintet nélkül.

Az alkalmazást keresők felhivatnak, hogy naponként d. e. 11—12-ig és d. u 3—4-ig jelentkezzenek a **Szacsvay u. 12. sz. irodában.**

x **Tisztelettel értesitjük** a nagyrabecsült hölgyközönséget, *hogy bécsi utunkról* haza érkeztünk, legujabb párizsi és bécsi modelekkel, *megtekintés végett kérjük* a nagyérd. hölgyközönség szives figyelmét, átalakitások modelek után, gyászkalapokból nagy raktár. A nagyrabecsült hölgyközönség pártfogásáért esd Kohn Eszti utóda Helén.

x **Különlegességek** érkeztek női és gyermek kalapokban *Ujhelyi Róza* női kalap üzletébe Rákóczi-ut 2. Városi bazár.

x A junius 1-én esedékes 4% os magyar korona járadék szelvényeit már **május 20-tól kezdve költségmentesen** beváltja az **Egyesült Biharmegyei kereskedelmi bank és Központi tkp. rt. Nagyvárad, Bémer-tér.**

x **Tisztelettel értesitem** a nagyérdemü vevő közönséget, hogy cipő, kalap és uri-divat üzletemet Bémer-térről Szt. János-utca 3. szám alá Kis pipa vendéglő mellé helyeztem át. Finom férfi és fiu szalmakalapok, szandálok, cipők a legolcsóbb árban kaphatók. Állandó parthie vételek. Tisztelettel Fekete Jenő.

x **Uj női tambura zenekar a Korona kávéházban.** *Koczkás* József és *Rücskös* Joczo közkedvelt karmesterek vezetése alatt elsőrangu erőkből összeállitott uj női tambura zenekar ma és minden nap hangversenyez a legujabb zene és énekszámokból, a társulat tagjai, Kovács Ilona sansonett, Szallai Böske kuplé, Péchi Margit népdal, Balázs Manci nemzetközi énekesnők és Böszörményi Béla baritonista és jellemkomikus, a társulat magánszámokkal működik, mondanunk se kell, hogy a Korona kávéház estélyei iránt a legmesszebbmenő közérdeklődés mutatkozik.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házban.) Javitások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tüzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktüzhelyek. Lev.-lap hivásra azonnal megjelenek.

x **A feministák kiegyeztek Lukácscsal,** mert javaslatát elfogadták, hogy választójog helyett ma már oly hiressé vált és nélkülözhetetlen *Mlle Juliette* füzőt kapnak. Állandó nagy raktár angol és francia füzők, haskötők, melltartók, egyenestartók és füzővédőkben. Nagyvárad, Szinház-u. 4. Emke melletti füző terem.

x **Hölgyek figyelmébe!** Schmidt női fodrásznál — Rákóczi-ut 5. sz. alatt készülnek a legelegánsabb divatfrizurák — továbbá valódi prima hajból mindennemü hajmunkák — u. m. parókák, transzformatiók már 60 K-tól feljebb, divatbandó, hullámrész stb. Lemoshatatlan hajfestés, ondulatió, hajmosás manicür. Telefon 11—98.

x **Két jogász sétál a városban,** szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltünik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki *Nagy Sándor* férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán*, passagé-kapu mellett.

x **A városban** számtalan esetben lehet csoportosulásokat látni, amint a hölgyek tanácskoznak egymás között azon a hallatlan olcsó árban forgalomba hozott **harisnya és keztyü cikkeken,** amit **Ungerleider Salamon** harisnya és keztyü áruháza árusit Nagy-Váradon, Szent János-utca 4. sz. alatt.

Elsőrendü modern hölgyfodrászterem a
Kammingeré
szinházi és hölgyfodrász
szemben a szinházzal.
Telefon 1076. Telefon 1076.

* **Naponta friss Cseresznye! Őszibaraczk!** Idei termésü austráliai **fajalmák.** Kiváló finom **fajborok,** jégbehütött kőbányai **szalon** és **maláta sörök. MERTZ NÁNDOR** csemege üzletében, Körös-uteza. Telefon **448 sz.**

* **Hölgyek** szives figyelmébe ajánlom női-kalap különlegességi üzleteme. Bécsben és Budapesten a legelső szalonokban müködtem. Mély tisztelettel *Braun Margit* Rimanóczy-u. 1.

x **Meglesz az örök béke** a háznál, ha a gyermekeknek játékot, a hölgyeknek ridicült, az uraknak nyakkendőt és sétabotot a **Párizsi bazárban** a Sas alatt vásárolunk, hol nem selejtes, nem parti hanem szép és uj olcsó áruk kaphatók.

x **Uj fakereskedés.** *2 kor. 20 fillér* 100 kiló kiszáritott, fürészelt apritott bükkfa házhoz szállitással. Iroda: Attlasz József Vámház-u. 31/b

Valódi **Chassala szandálok,** amerikai **tennis cipők** és szabadalmazott **tennis ingek** kizárólag
REICHARD áruháza
cégnél kaphatók.

Olcsó gyógykurák itthon.

Asthma, köszvény, vesebajok gyógyitása **fénysugaras** fürdőkkel. Lélgzési bajok, tüdő, gége-hurut ellen. **Belégzési s sűritett levegőjü** (pneumatikus) **kamrák**

Nem kell okvetlen gyógyfürdőbe utazni, mert Nagyváradon is tarthatók gyógykurák.

Dr Rácz Ödön sanatóriumában

Szilágyi Dezső-u. 7. Telefon 639. Bejáróknak egész nap nyitva. Benlakóknak olcsó pensio.

* **Kossuth-utca** 6. sz. ház emeletén a Körös felőli oldalon modern háromszobás lakás mellék helyiségekkel november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett electrotechnikai vállalata Nagyvárad, Bazár épület, szinház oldal.

Telefon 525. Telefon 525.

* **Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Utasok,** Félix- és Püspökfürdőkbe menni szándékozók figyelmébe ajánljuk Serác Aurél sörcsarnokát (Váradvelencei állomásnál) hol a közönség kényelmére modern nyári fedett terrasszok állanak rendelkezésre, amelyekben naponta frissen csapolt Dréher-sör és dupla maláta sör, kitünő borok, izletes hideg és meleg ételek kaphatók.

x **Az „Erdélyi Kereskedelmi és Automobilforgalmi r.-t."** itteni fiókja junius hó 1-én *Kórház-utca 6. sz.* alatt modernül berendezett, ujonnan épülő GARAGE ÉS JAVITÓMÜHELYT nyit meg. A garage és javitómühely felszerelése és kiállitása minden követelményeknek megfelelő lesz. A társaság eme uj vállalkozása automobilista körökben általános megelégedést kelt, annál is inkább, mivel Nagyváradon és az egész megyében ily szakszerüen berendezett garage és javitómühely az autotulajdonosok között régen érzett szükségét pótól.

x **FELHIVJUK** a nagyérdemü hölgyközönség szives figyelmét a **most megnyilt RÁCZ és VASS női divatszalonban** készülő eredeti **angol kosztüm és felöltőkre** Mérsékelt árak. **Nagy Sándor-u. 17.**

SZINHÁZ

Heti müsor:

Szerda: Lili. (Komlóssy Emma vendégjátéka.)

Csütörtök délután: Cigányprimás; este: Pirosbugyelláris.) Komlóssy Emma vendégjátéka.)

Péntek: Csitri (Vársányi Irén vendégjátéka.)

Szombat: Györgyike drága gyermek. (Varsányi Irén vendégjátéka.)

Vasárnap délután: Faun: este: Tanitónő (Varsányi Irén vendégjátéka.)

Komlóssy Emma.

Sok-sok kellemes emlék köti Komlóssy Emmát Nagyváradhoz, ahol kezdő szinésznő korában ugyszólván a szemeink előtt fejlesztette ki fényes tehetségeit. Most visszatért mint országos hirü primadonna. Persze azóta sokan hiányoznak a régi habitüék közül, de az ujak is lelkesednek az igazi müvészetért s meleg ünneplésben részesitik a kitünő vendéget.

Első alkalommal a Cigányszerelem Körösházy Ilonájában lépett fel. Ragyogó megjelenése, szépsége azonnal meghóditja a nézőt, fényes csengésü, erős meleg hangja, finom izlése, kedvessége, kedélye, temperamentuma, elevensége, szép tánca mind megannyi jó tulajdonságok, amelyek érthetővé teszik, hogy ma az ország egyik legünnepeltebb s minden esetre egyik legeslegjobb operett primadonnája. A harmadik felvonás magyar dal betétjével ért el legfrenetikusabb hatást.

A mi müvészeink igyekeztek méltó keretet nyujtani a pompás alakitáshoz. Hunyadynak különösen jó estéje volt.

—ő.

Miért van rendőr a szinházban? Persze azt gondolhatná valaki, hogy rendcsinálás céljából. Pedig dehogy! Csak azért, hogy jól mulasson. Például a tegnapi előadáson a hirneves vendégmüvésznő fényes sikerét a földszinti állóhelyen néhány hangostorku csiszlik izléstelen ellentüntetéssel igyekezett lerontani s vad bömböléssel botránkoztattak meg minden jóizlésü embert. Ez a klikkszerü tüntetés mostanában napirenden van s általános méltó felháborodást kelt. Sajnáljuk azt a derék müvésznőt, akinek nevét ilyen alacsony tüntetési célra felhasználják. Nem használnak neki vele. Kértük az ügyeletes rendőrtisztet, hogy lépjen közbe, mert ez az állapot türhetetlen, de azt felelte, nagy lelki nyugalommal olvasva ujságját, hogy ő csak akkor léphet közbe, ha rendzavarás történik. Az igaz, hogy kődobálás, revolverlövés nem volt, a jól megérdemelt pofonok sem csattantak el, de vajjon nem rendzavarás-e az, ha az egész közönség feszülten figyel s akkor két-három ifjonc hatalmas tenyereit csattogtatva artikulálatlan hangokat süvölt? Mire való hát a rendőr a szinházban?

TANÜGY

Magdics Károly.

— Negyven éves jubileum. —

A kartársi szeretetnek, ragaszkodásnak igazán impozáns megnyilatkozása az a lelkes ünneplés, melyben *Magdics* Károly váradvelencei róm. kath. tanitót részesitik ma diszközgyülés keretében a bihari tanitók, midőn közel negyven esztendős népnevelői müködése után nyugalomba vonult. Sulyos, nehéz negyven esztendőnek küzdelmei és szenvedései, de egyszersmint sulyos, nehéz negyven esztendőnek buján viritó babérai kisérik őt a jól megérdemelt nyugalomba, mert a népnevelés terén csodálatos eredményeket, irigylendő sikereket produkált az ő zajtalan, tisztes müködésével. Mindenkori tanitványainak rajongó szeretete, kartársainak őszinte tisztelete az ő legszebb jutalma.

Amolyan régi fajta szerény tanitóember volt Magdics Károly, kinek szerénysége alatt a legnemesebb érzelmek, a legnemesebb törekvések csillogtak s aki lelke melégét, tudását, hazája és vallása iránti szeretetét intenziv módon tudta átültetni tanitványai lelkébe s legnagyobb boldogsága volt, ha az ő átplántált tudása a boldogulás utjára vezette őket.

Negyven esztendő! Mennyien és menynyien gondolnak e hosszu idő után édes szeretettel a buesuzó öreg Magdics bácsira. Hányan és hányan néznek ragaszkodó tisztelettel ezüstös fejére! Egy egész nemzedéket nevelt a velencei polgárságnak, egész nemzedéket tanitott meg mind arra, ami szép, ami hazafias, ami Istennek tetsző. De tanitotta a velencei polgárságot nem csak az iskola katedrájáról, nemcsak az „*ábc*" és könyvek sorai között, hanem kivette részét a felnőttek oktatásában, a társadalom irányitásában is. Nem tulozunk, ha azt mondjuk, hogy Magdics Károly a velencei polgárságnak tanácsadója, szellemi ügyvédje volt, akihez, ha tanácsért fordultak, mindig olyan tanácsot adott, amely erkölcsi sikerre vezetett.

Ilyen az igazi néptanitó. Egy tipus, egy ideál, még pedig követésre méltó ideál. Mert ha valaki, ugy a tanitó, a népnevelő az, aki elsősorban is lelkiismeretével számol végzett munkájáért. Lelkeket nevel, tehát az erkölcsi rend megóvó oszlopa, a lelkek fejlődésének áramtelepe, a fejlődő csemeték gondos kertésze.

Negyven év után jól esik belépnünk a Magdics Károly kertjébe. Gyönyörüen fejlődött nemes virágok illatoznak ott. Egészséges, terebélyes fák nyujtanak hüs árnyékot.

Ha megkérdeznők a kertészt: semmi anyagiakra nem váltaná ő át ezt a fenséges lelki vagyont, negyven éves ideális tanitói fáradozásának virágait és gyümölcseit.

Magdics Károly nyugodtan léphet át a küzdelmek országából a nyugodalmas élet csöndjébe. Bárhova megy, levett kalappal üdvözlik, — hiven teljesitette nemes missióját. És a társadalom, amelynek nemcsak embereket, de emberiesen gondolkozó, kötelességtudó vallás-erkölcsös, hazafias polgárokat nevelt, nem a negyven évi munkás, de a nemes hivatását önzetlenül teljesitő, becsuletes polgártárs, az ideális tanitó, a pedagógia fáradhatatlan mestere előtt nem kötelességszerüen, de jól eső tisztelettel emeli le azt a kalapot.

Mi kartársaid is köszöntünk téged fáradhatatlan nesztorunk, öregségedben is fiatal mesterünk. Negyven éves pályafutásod után mi is szeretnénk jutalmat adni. Nagyon jól tudod nem adhatunk egyebet, — mert hiszen anyagiakban szegények vagyunk, — de nem is kell neked más, boldog leszel te ha azt az igéretünket ajánljuk föl, hogy a te lelked, a te példád lesz a mi világitó fáklyánk, hogy téged követünk.

Szabados Pál.

Felvétel a kir. kath. tanitóképzőbe. A nagyváradi kir. kath. tanitóképző intézet az 1913—14. iskolai évre a következő tájékoztatást nyujtja:

Az I. évfolyamra olyan ép és egészséges szervezetü ifjakat veszünk fel, kik életévök 14. évét már betöltötték, de 18 évnél nem idősebbek; a közép- vagy polgári iskola 4 osztályát eredményesen elvégezték és azt iskolai bizonyitvánnyal igazolják, továbbá jó zenei hallással birnak.

Iparkodó és jómagaviseletü róm. kath. növendékek segélyben is részesülhetnek és pedig vagy a tanitóképzővel szerves kapcsolatban levő *internátusban* kaphatnak teljesen ingyenes vagy félingyenes ellátást vagy pedig havi segélyt, esetleg ennek fejében ebédet és vacsorát az internátusban. Az internátus mérsékelt számban havi 30 koronáért teljes ellátást is nyujt vagy havi 20 koronáért ebédet és vacsorát.

Az iskolai, születési, orvosi és ujraoltási-bizonyitvánnyal fölszerelt kérvényeket az intézet igazgatóságához (Csengeri-utca 2.) kell benyujtani folyó évi julius 15-ig, akik az internátus kedvezményes helyeire számitanak, a fenti okmányok mellé még szegénységi bizonyitványt is csatolva, a mindenkori nagyváradi püspök vagy a lat. szert. egyházmegyei hatóság nevére cimzett folyamodványaikat szintén az intézet igazgató-

ságához küldjék be a fent jelzett napig. Tanitók gyermekei egyenlő minősités esetén előnyben részesülnek.

Az igazgatóság.

—

Szünet az ipariskolában. Tudatom a t. tanonctartó mester urakkal, hogy az ipariskolai előadások folyó hó 21-én — szerdán délután — nem fognak megtartatni. Nagyvárad, 1913. május hó 20. Szües Izsó, ipariskolai igazgató.

MULATSÁG

A tanitók mulatsága. A tanitók kedélyes mulatságot rendeznek ma, szerdán a Rhédey-kertben. Délután 3 órakor gyermekmajális lesz a Tanitók Háza javára, este pedig táncmulatság lesz, amelyen pompás szórakozásról gondoskodik a rendezőség.

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

§ **Pavlik sipkája.** Tegnap tárgyalta a büntető törvényszék *Csuha* István képviselő bünpörét, aki tavaly junius 4-én, az ismert képviselőházi kivezettetéseknél *Pavlik* rendőrfelügyelőnek leütötte a sipkát a fejéről és állitólag inzultálta is. A biróság Csuha István országgyülési képviselőt hatóság elleni erőszak cimén bünösnek mondta ki és ezért 7 napi fogházra itélte. Az ügyész sulyosbitásért a vádlott és a védő a büntetés sulyossága miatt felebbeztek.

TÁVIRATOK

Elek Pál kihallgatása.

Bécs, május 20.

Vázsonyi Vilmos megbizottja ma megjelent a badeni biróság elnökénél és Elek Pál kihallgatása iránt érdeklődött. A biróság elnöke kijelentette, hogy a kihallgatás idejét akkor fogja kitüzni, ha az iratokat előbb áttanulmányozta.

—

Hazai pert indit.

Budapest, május 20.

Hazai Samu honvédelmi miniszter ma kijelentette a pártban, hogy rágalmazás miatt pert indit a lapok ellen, amelyek őt megvádolták a várpalotai vásárlások panamájával.

—

Halálos itélet Bécsben.

Bécs, május 20.

(Saját tud.) Az esküdtek ma este fél 9 órakor hozták meg verdiktjüket Schuhmayer képviselő gyilkosának ügyében. Orgyilkosság büntettében mondották ki bünösnek Kuncsák Pált, akit a törvényszék kötél általi halálra itélt. Az elitélt semmiségi panaszt emelt.

—

Négyszeres gyilkosság.

Kiew, május 20.

Egy Mahikov nevü katona őrjöngésében négy tisztet megölt és kettőt megsebesitett. A dühöngőt elfogták.

—

A berlini esküvő.

Berlin, május 20.

Minden előkészületet megtettek már a fejedelmi esküvőre. Az angol királyi pár holnap délelőtt 11 óra 30 perckor érkezik Berlinbe, mig az orosz cár és Ferenc Ferdinánd trónörökös csak csütörtök délben.

NYILTTÉR

Dr Jónás Emil

szülész, nőorvos rendeléseit megkezdette

Teleky-utca 3. sz.

Telefon 815. sz.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Áprilisi buza (1913.) — —	—.—
Májusi buza — — — —	10·72
Októberi buza — — —	11.45
Áprilisi rozs (1913) — —	—.—
Októberi rozs — — —	9.61
Májusi tengeri (1913) — —	7.88
Juliusi tengeri — — —	8.02
Áprilisi zab (1913) — —	—.—
Októberi zab — — — —	8.50

—

Budapesti értéktözsde.

Magyar hitelrészvény —	824.50
Osztrák hitelrészvény —	627.50
4%-os koronajáradék —	82.05
Osztr. magy. államv. —	722.—
Jelzálogbank — — —	433.—
Leszámitoló és pénzváltó —	518.50
Hazai bank — — — —	285.—
Magyar bank — — —	565.—
Keresk. bank — — —	3677.—
Rimamurányi — — —	717.50
Salgótarjáni kőszén — —	766.—
M. Ált. Kőszénbánya —	1064.—
Közuti vasut — — — —	657.—
Városi villamos — — —	372.—
Adria — — — — —	556.—
Atlantika — — — —	—.—

A szerkesztésért felelős:
Dr VUCSKICS GYULA.

Ha nincs megelégedve szabójával, mert drága vagy roszszul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget **Szilágyi** Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák **24 óra alatt.** Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készitek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Orvosilag több száz esetben ajánlva.

10-39. Telefon 10-39.

KEPES ELEK

orvosi kötszerész üzlete Nagyvárad, «Sas-passage» átjáró.

Ajánlja saját készitményü

sérvkötőit,

szuzpenzoriomok fecskendők és betegápolási cikkeit, u. m. egyenestartók, haskötők, ágytálak, bidég,

anatómiai sérvkötők,

a melyek a sérvet állandóan visszatartják, müvégtagok, támgépek, gummi cikkek, harisnyák stb. és a még fel nem sorolható cikkek. **Külön próbaterem női és férfi kiszolgálásra. Óriási nagyraktár Tisztviselők és iparosoknak árengedmény.**

FONTOS!

«HEZ» kölniviz 1 üveg 50 fillér, 3 üveg 1 kor. 30 fill. «HEZ» kölniviz fél liter 3 kor. «HEZ» kölniviz 1 liter 5 kor. 50 fill. «HEZ» kölniviz szappan 1 drb. 60 fill. 3 drb. 1 kor. 60 fill. A minőség elsőrendü voltáért felelősséget vállalunk. Küldi: «HEZ» illatszertár **Budapest, VIII. Losonci-utca 13. Nagy árjegyzékünk ingyen és bérmentve.**

Sürgős figyelmeztetés!

A tisztelt közönséggel van szerencsénk tudatni, hogy az összes illatszer, pipereszappan, arckrémek, általában valamennyi kozmetikai és háztartási cikkekről szóló kimeritő 24 oldalas értesitőnk ujabb kiadása már megjelent; kérjük meghozatni. Ingyen és bérmentve küldi szét a **„Hez"** illatszertár vezetősége. **Budapest, VIII., Losonci-utca 13.**

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban

MODERN IRODA BUTOROK,

PÉNZSZEKRÉNYEK, OKMÁNYSZEKRÉNYEK, IRÓGÉPEK TELJES IRODÁK BERENDEZÉSÉT stb. ELŐNYÖS RÉSZLETFIZETÉSRE IS SZÁLLIT AZ

Általános Kereskedelmi vállalat Nagy Sándor-utcza 4.

Artézikutfuró vállalat
Wessely és Biró
Nagyszalonta.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tüz- és betörésmentes
pénztárszekrények (safes) bérbeadása.

Ujonnan épült intézeti helyiségünkben létesitett **safe-deposit osztályunkban** különféle nagyságu pénzszekrények (safes) csekély dij ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrénykékben a bérlő fél értéktárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelheti és ezeknek megőrzésére a legmesszebbmenő biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az érdeklődőknek készséggel bemutatjuk és részletes felvilágositással szivesen szolgálunk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T.

Kiadó lakások.

A Szacsvay-utca 18. sz. és a Szmetka György-utcza 1. szám alatt ujonnan épült emeletes házakban több **két-, három szoba,** előszoba, alkov, fürdőszoba és mellékhelyiségekből álló földszinti és emeletes utczai és udvari lakások, továbbá **műhelyre alkalmas** helyiségek **azonnal olcsón kiadók.** Ugyancsak kiadó a Kolozsvári utczán lévő volt baptista imaház és a Petőfi-utczában 1 szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló udvari lakás. Értekezni

Pallay Lajos nagyváradi ügyvéd irodájában Szaniszló-utca.

FIGYELEM!

«HEZ» arckréme 80 fillér
«HEZ» arcszappan 80 fillér
«HEZ» arcpouder 80 fillér

3 drb. bármelyikből egyszerre rendelve a pénz előzetes beküldésénél bérmentve. Diszkréten küldi: «Hez» illatszertár Budapest, VIII. Losonci-utca 13. szám.

Nagy árjegyzékünk ingyen és bérmentve.

Legjobb és legizletesebb
csemege különlegességek, legelsőbb rendü füszeráruk
előnyös árakban csak
Özv. Kádár Jánosné
elsőrangu füszer- és csemege kereskedésében szerezhetők be.

Legujabb!
Ha hegedülni
óhajt megtanulni, rendelje meg a tisztán kidolgozott, remek hangu, domboru **hegedüt,** tokkal, 16 drb. felszereléssel és **mesés ajándékkal** együtt
csak 12 koronáért
Wágner a „HANGSZER-KIRÁLY“
országszerte elismert elsőrendü hangszeráruházában
Budapest, József-körut 15.
Fényképes árjegyzék ingyen. — ÓVÁS: Figyeljen jól a pontos cimre és házszámra.

Nagyvárad város VILLAMOS MÜVE
Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesitjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák
ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállitjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,
ívlámpák
állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok
¼ lóerőtől minden nagyságban.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514. **Főszerelő telefonja 55. sz.**

Telefon 12-64.
ÉHIK ANTAL
épület- és diszmű bútor asztalos
Sánc-utca a kala gyár épületében.
Állandóan raktáron tart saját készitményü modern bútorokat, háló-szoba és ebédlő-szoba berendezéseket stb. Ugyanott félig használt bútorok is kaphatók.
Telefon 12-64.

NEM MESE! Ha pattanása vagy szeplője a mi «Hez» CSODA szappanunktól el nem múlik, ugy pénzét kötelesek vagyunk visszaadni. 1 drb. «Hez» csodaszappan 2 kor. 50 fill., 3 drb. «Hez» csodaszappan 7 korona. Használati utasitás hozzájár. A pénz előzetes beküldésénél portó 30 fill., utánvételes küldésnél portó 84 fillér. Diszkréten küldi: «Hez» illatszertár Budapest, VIII. Losonci utca 13. Nagy árjegyzékünk ingyen és bérmentve.

JÉGSZEKRÉNYEK
FAGYLALT-GÉPEK és FORMÁK

kerti vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz, asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ
különlegességek vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.

A

jó bornak

nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyitja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitünő saját termésü borai, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. **Abonensek naponta felvétetnek.**

Vas és rézbutorok

mai naptól kezdve igen jutányos árban kaphatók

a Rákóczi-ut 13. sz. alatti gyári raktárban.

Himzés, Csipke áruk

nagy mennyiségben érkeztek; igen olcsó árakban lesz eladva.

Méterje 2 fillértől feljebb.

Nyári keztyü párja 36 fill.

1000 drb. férfiing finom 1·94 f.

Harisnya és zsebkendő mindenárban.

Rákóci-ut 14. volt Apolló mellett.

Parfumerie „HEZ" illatszertár.

BUDAPEST, VIII. Losonczi-utca 13. sz.

Reklámunk órlási eredménye

ujabb **reklamakelóra** ösztönöz, melynek nyomán tisztelt közönségünknek még nagyobb és szembeszökőbb **előnyöket** biztositunk.

Ujabb előnyajánlatunk:

1 csoport 2 korona 50 fillér (19 drb.)

1 drb üvegtégely francia arc- és kézfinomitó
1 drb. francia szappan (bármely illatban)
1 üveg francia parfum (bármely illatban)
1 üveg francia brillantin (bármely illatban)
1 könyv (60 lap) angol pouderpapir
1 csomag dr Heider-féle fogpor
1 drb francia fogkefe (csontnyéllel)
1 csomag amerikai Shampoon hajmosópor
1 üveg valódi Johann Mária Farina kölniviz
10 drb szekrény- és ruhaillatosító (francia Sachet-lap)

összesen 19 drb 2 korona 50 fillérért.

Szállitások naponta eszközöltetnek. Szétküldés: biztos postakézbesités érdekében vagy utánvét mellett, minek költsége 84 fillér, vagy a pénz előleges beküldése ellenében, a mely esetben a 2 kor. 50 fillér vételárhoz 72 fillér csatolandó. Csomagolási költséget nem számitunk. Tizenhat oldalas illatszer és háztartási értesitőnket kivánatra ingyen és bérmentve küldjük.

Szent László-nyomda r.-társ.-nál Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Névjegyek

a legolcsóbban beszerezhetők!

Értesités.

A nagyérdemü gazdaközönség többször nyilvánitott óhajára

Nagyváradon, Nagypiac-tér 10. szám

(Óváry házban) dúsan felszerelt raktárral kapcsolatosan

fióküzletet nyitottunk.

Ezáltal a n. é. gazdaközönség a gépbeszerzés alkalmával ott a helyszinen megtekintheti legmodernebb gépeinket s kiválaszthatja a céljainak legjobban megfelelőt.

Állandóan raktáron tartjuk a **„Bächer"**-féle egy- és kétvasu acélekéket és minden a talajmüveléshez szükséges eszközöket.

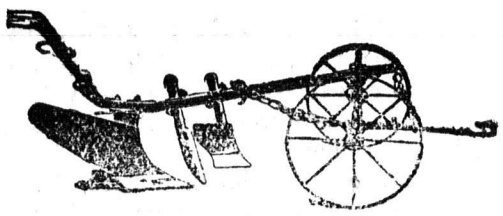

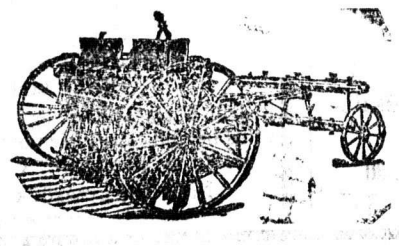

Az eredeti **„Melichar"**-féle világhirü **„Unicum Drill"** sorvetőgépek és **„Imperator"** mütrágya-szórógépeket, amelyek utólérhetetlen tökéletességüek.

„JOHNSTON" gyártmányu legcélszerübb **amerikai aratógépeket, fűkaszálókat, gereblyéket, Szőllőgazdasági eszközöket** stb. stb.

Mintaraktárunk megtekintését kérjük!

Bächer Rudolf — Melichar Ferenc

ekegyárának vetőgépgyárának

fiókraktára:

Nagyvárad, Nagypiac-tér 10. szám.

HÍVJBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet fü gönyök, bútor szöve ek, papi és egyenru ák vegyileg tisztittatnak.

Gyár: Köröz -utca 13.

Felvételi üzlet:
Zöldfa Passage 93.
Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Melocco Péter cementárugyár és épités vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradi fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38. Telefonszám 11-38.

Gyárt: Szabadalmazott géppel gyártott karmantyus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való idomdarabokat, csömöszölt és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyürüket stb.

Márvány mozaiklap, mükő- és cementárugyár. Beton és vasbeton épitési vállalat.

Elvállal: Utcák és házak csatornázását, hidak és vizmedencék szakszerü épitését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghivást az ország bármely részéből elfogad

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyváradon